

סכנה במצולות ים

מאת הפרשן הצבאי של "העולם הזה"

מלחמת העולם השלישית היא מלחמה בין הים והיבשה. צבא היבשה החזק ביותר של היסטוריה — הצבא האדום הרוסיסיני — ניצב מול המעצמה השולטת שלטון ללא מצרים על פני הים.

והים יהיה נקודת התורפה של האנגלו-סאכסים במלחמה זאת. בלי שלטון על הים לא יהיה קשר בין אמריקה ובין בני בריתה שבאירופה ובאסיה, בלעדיו לא יוכל הכוח היבשתי האמריקאי לחוש לשדות המערכה, ובלעדיו ינצחו עמים ברעב.

אחת ממדינות אלה, שכל אספקתן באה מעבר לים, היא ישראל. לכן יש לנו ענין מיוחד במלחמה הגורלית המתנהלת עתה מאחרי מסכי ברזל ודלתות נעולות בין המעצמות המדעיות של שתי המעצמות, המלחמה לחיזוקה (או למיגורה) של אותה מפלצת מסחידה: הצוללת.

נצחון ראשון

פעמים הביאה הצוללת את המעצמות האנגלו-סאכסיות עד עברי פיסחת.

במלחמת העולם הראשונה שלטה הצוללת בים. היא היתה גסה, אטית וריגשה, ופצצת-עומק (כר של חומר-נפץ לים ומתפוצץ בעומק מסוים) להשמדה ממרחק של מאות מטרים. אולם מחוסר מיתקנים לגילוי עקבותיה יכלה להתקרב בסתר לאויבה ולהשמידו. האנגלו-סאכסים ניצלו רק הודות להנהגתה (במאורח) של שיטת השיירות — ריכוז אניות-סוחר רבות שאיפשר לחיי חוק של אניות-מלחמה.

האיון מתחת לפני המים

בין שתי המלחמות המציאו האנגלו-סאכסים שיטה יעילה לגילוי הצוללת השולח גלי-קול במים ובודק את ההדים החוזרים מהעצם שבו ניתקל. מיתקן זה נשמר בסוד, והגרמנים לא ידעו על קיומו עם פרוץ המלחמה השנייה.

אף כי הסוגאר פועל רק במרחק של קילומטרים מעטים, יכול היה למגר הצוללות של או (שהתקדמותן מתחת לפני הים היתה אטית ביותר) לוא היו בידי הצי פצצות-עומק יעילות. אולם דוקא בשטח זה לא היתה התקדמות בין שתי המלחמות. כדריהנפץ הגסים, שצללו באיטיות רבה, כמעט לא יכלו לפגוע בצוללת, שצוידה בינתיים בדפנות חזקים.

בסוף 1942 נדמה היה כי הצוללת הגרמנית ניצחה את הצי האנגלו-סאכסי, ואמריקאים רבים שאלו: "מה הטעם להקים צבא של 8 מיליון איש, כשאין אפשרות להביאם אל מעבר לים?"

העין הרואה בחושך

באמצע 1943 החלו האנגלו-סאכסים להיברי את הצוללת, וגלגל מזלה של המלחמה הימית סבב.

הגורם הראשון לכך היתה חולשה גרמנית מסוימת. הגרמנים הרבו להשתמש בים (כמו ביבשה) באלחוט. צוללת שגילתה שיירה היתה מודיעה על כך באלחוט בברלין, ומשהו מוזיקים למקום את הצוללות המפורזות באוקיינוס. שרות-ההאזנה האנגלו-סאכסי יכלו, איפוא, לגלות על פי שידורי האלחוט את מקום הימצאה של הצוללת — ולשלוח יחידת-צייד להשמדתה.

הגורם השני היה נשק בעל השפעה

איומה: המטוס המצויד בראדאר וברא-קיסות. הצוללות של או היו נאלצות לעלות לעתים קרובות על פני המים (לרוב בלילה) כדי לשאוף אוויר ולמלא את המצברים החשמליים. מטוסי-סיור היו מגלים אותן באמצעות הראדאר במרחקים עצומים ומשמידים אותן באמצעות תותחי-הראקטות עצומי כוח האש.

נשק חשוב שלישי: פצצות-העומק הוחלפו בקלעים שפוזרו לתוך הים לפני חרטום האניה בפיוור רב, כדוגמת קלעי רובה-הצייד, ושכל אחד מהם הספיק כדי להשמיד צוללת ע"י קריעת דפנותיה.

הקש בפני השחיין

קרוב לסוף המלחמה המציאו הגרמנים שתי המצאות מהפכניות, שהיו הופכות שוב את הקערה על פיה ומגרשות את האניה מעל פני הים — לולא באו במאוחר.

ההמצאה הראשונה היא ה"שני-רקל". בדומה לשחיין השוחה מתחת לפני המים ושואף אוויר באמצעות קנה קש ארוך, כן שטה הצוללת במצולות ושולחת רק צינור ארוך מעל פני המים. צנור פתוח זה כמעט שאינו נראה לעין (ולראדאר) והוא נסגר באופן אוטומטי (כמו ושט האדם) כשהוא מוצף מים. התוצאה: הצוללת שוב אינה חייבת לצוף, ואפשר לציידיה במכוונות מהירות מאה, הפועלות גם מתחת לפני המים (בעזרת האויר שמספק השנורקל). בקיר צור — הצוללת נעשתה מהירה יותר מאשר אניות-הצייד.

ההמצאה השנייה: טורפדו בעל טווח ארוך. טורפדו כזה (המסוגל כיום לכוון את עצמו בעזרת ראדאר) אפשר לשלוח חו מחוץ לטווח הראיה של הסוגאר (מיתקן הגילוי). יד הצוללת היתה שוב על העליונה.

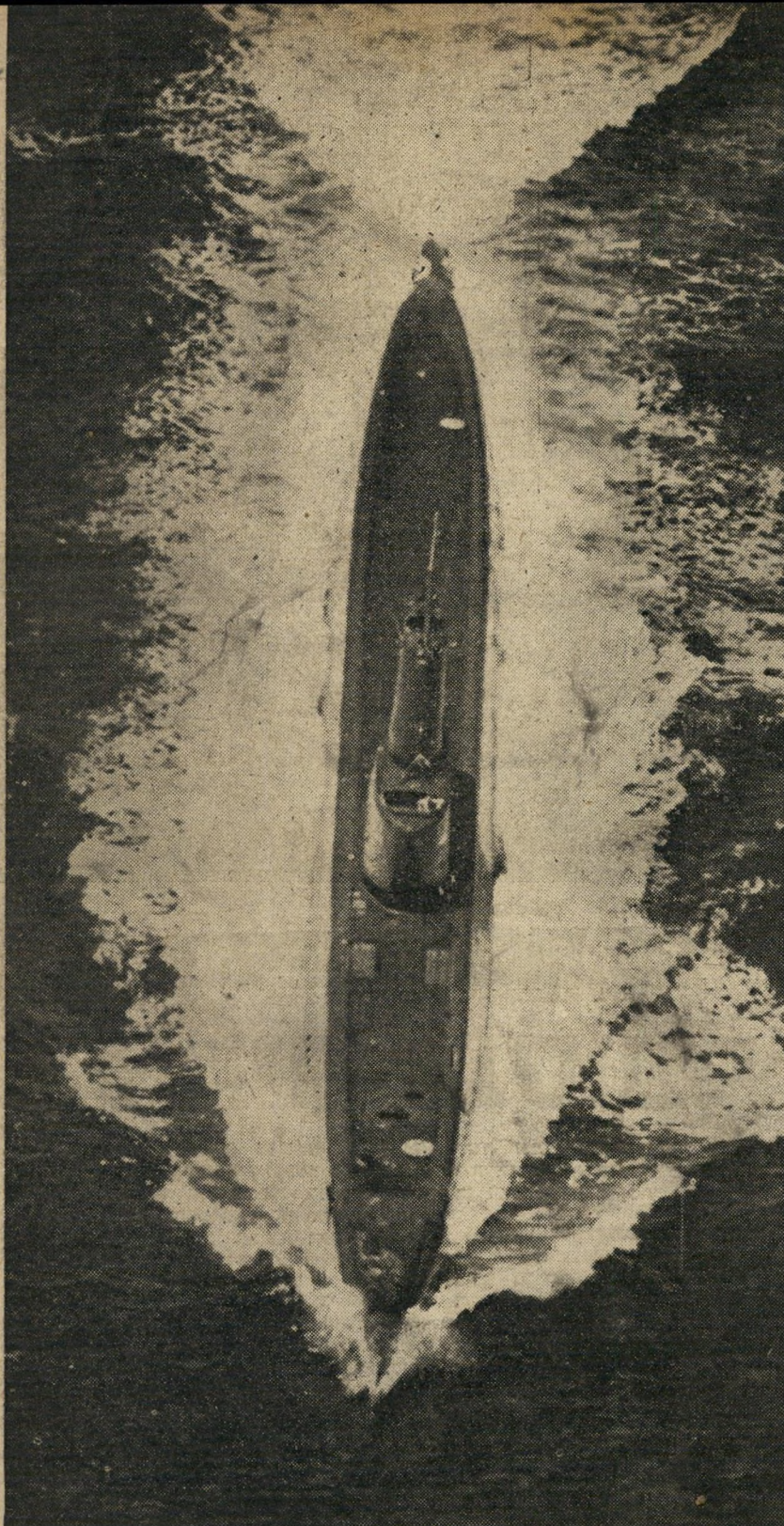
אוויר נגר מים

המצב הנוכחי של התקדמות המדע להגנה ולהתקפה שמור, כמובן, בסוד. אך ידוע שפותחו שני סוגי נשק חשודים בים למיגור הצוללת. שניהם פועלים מן האוויר.

מטוס חדש לציד צוללות מצויד ב"מיתקן מ. א. ד." ("מיתקן מטוס לגיר לוי מאגנטי של צוללות"). מיתקן זה מגלה את הצוללת מתחת לפני המים לפי השינויים שהצוללת יוצרת בשדה המאגנטי. הטווח קצר והמכשיר רגיש מאד, אך המומחים בטוחים ביעילותו. למכשיר זה נוסף מכשיר גאוני שני: מיתקן קטן וזול הנורק בכמויות גדולות מן המטוס לתוך הים והצף על פני המים. מיתקן זה מאזין לקול ה"צוללת באמצעות הסוגאר ומודיע למטוס באופן אוטומטי על תנועתיה באלחוט.

דבר אחד ברור: הצוללת נשארה אויב בעל כוח-פגיעה עצום. היא מהירה כיום יותר מרוב אניות-הסוחר. יתרון כן מאד שגם במלחמה הבאה תאיים (וזי הפעם השלישית) על קיום הצי האנגלו-סאכסי.

בעקבות גידולו המסוכן של נשק הצוללות קמה אסכולה חזקה הטוענת כי יש לחסל בכלל את אניות-הקרוב (ה"סוג הגדול ביותר של אניות מלחמה) המשמשות רק מטרת צפות מבלי להביא עוד כל תועלת. מתוך השמרנות העקשנית האופיינית לכל אנשי צבא, מסרבים מפקדי הצי באמריקה להטות אוזן לטענות אלו. אולם ברור שאנית המלחמה הגדולה גורמת לבעליה יותר

מראה טן האויר — הצוללת האמריקאית החדשה מטיפוס גאפי, שאין לה עוד תותחים על גבי הסיפון. צוללת כזאת, מצוידת בריאות "שנורקל" (מיתקן לשאיבת אוויר מתחת לפני המים) יכולה לעבור את המרחק מניו-יורק ללואיזיאנה מתחת לפני המים, מבלי לעלות אף פעם אחת.

במקום זאת תפעלנה אניות המלחמה באופן עצמאי, בקבוצות-קבוצות, לסילוק הצוללות בנתיבי-ההובלה החיוניים. ברית המועצות אינה מקימה צי, מדה עתה כי אין לה כל סיכוי להשתלט על פני המים. אולם ידוע שהיא בונה צוללות בכמויות עצומות, ושהיא משתמשת לצורך זה במומחים ובמיתקנים גרמנים. קרוב לוודאי שהשלב הראשון של המלחמה הבאה יתחולל דוקא בימים — או, ליתר דיוק, במעבדות המדעיות של שתי המעצמות. למדינה שרוב מזונה וכמעט כל חמרי-הגלם שלה מובאים באניות מעבר לים, יהיה מאבק זה הרה-תוצאות.

נזק מאשר תועלת, מכיון שהיא זקוקה למספר רב של אניות קטנות עליה מפני הצוללות. לעומת זאת נראה "לא" עבר זמנה של נושאת-האווירונאוט, שתהיה נשקיהת-קפה נגד צוללות. מטוסיה, שיהיו מצוידים בכלי המלחמה לגלוי הצוללות ולהשמידם, יוכלו לסיר מעל הימים. אולם הכוח העיקרי של הצי יתרבו להבא דוקא בקבוצות-מתקן של אניות קטנות, שתצודנה את הצוללת, כי דבר אחד בטוח — המלחמה בצור-ללת תהיה מלחמת התקפה, ולא מלחמת הגנה. עבר זמנו של "השיירות", ריכוזי אניות המשא המלוחות אניות מלחמה.